

Značajke liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Prim.dr.sc. Marina Kuzman
Dr. Dragica Katalinić
Dijana Svaguša

2006.

Pojam ovisnosti ne odnosi se samo na psihoaktivne droge iako se najčešće s njima poistovjećuje. Ovisnost je pretjerana, patološka vezanost za neke tvari (materijalne ili nematerijalne) uz neodoljivu ili teško savladivu želju da se nastavi s uzimanjem tih tvari ili s primjenom i ponavljanjem uporabe materijalnog ili nematerijalnog objekta ovisnosti.

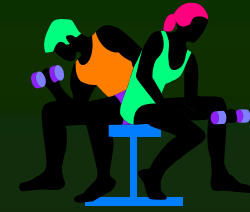
Ovisnost o psihoaktivnim drogama je danas nedvojbeno shvaćena kao kronična recidivirajuća bolest mozga, a ne pretežito društveni problem prilagodbe.

U svijetu je najraširenija psihoaktivna droga i nadalje marihuana, osobito među mladima.

Na tržištu sve više sintetičkih droga, nečistih, vrlo jeftinih i vrlo dostupnih.

Heroinska ovisnost u većini europskih zemalja pokazuje stagnaciju, iako i nadalje ostaje i medicinski i društveno najteža ovisnost.

Kako pratimo proširenost ovisnosti u Hrvatskoj

Izravno podacima o osobama u sustavu zdravstva

Neizravno - anketama među (najčešće) učenicima

Podacima iz drugih sektora - zapljene, prekršajna i krivična djela, kontrola prekursora

Terapijske zajednice

Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo prati sve podatke o osobama liječenim zbog zlouporabe droga u zdravstvenom sustavu kao i podatke o uzrocima smrti umrlih ovisnika

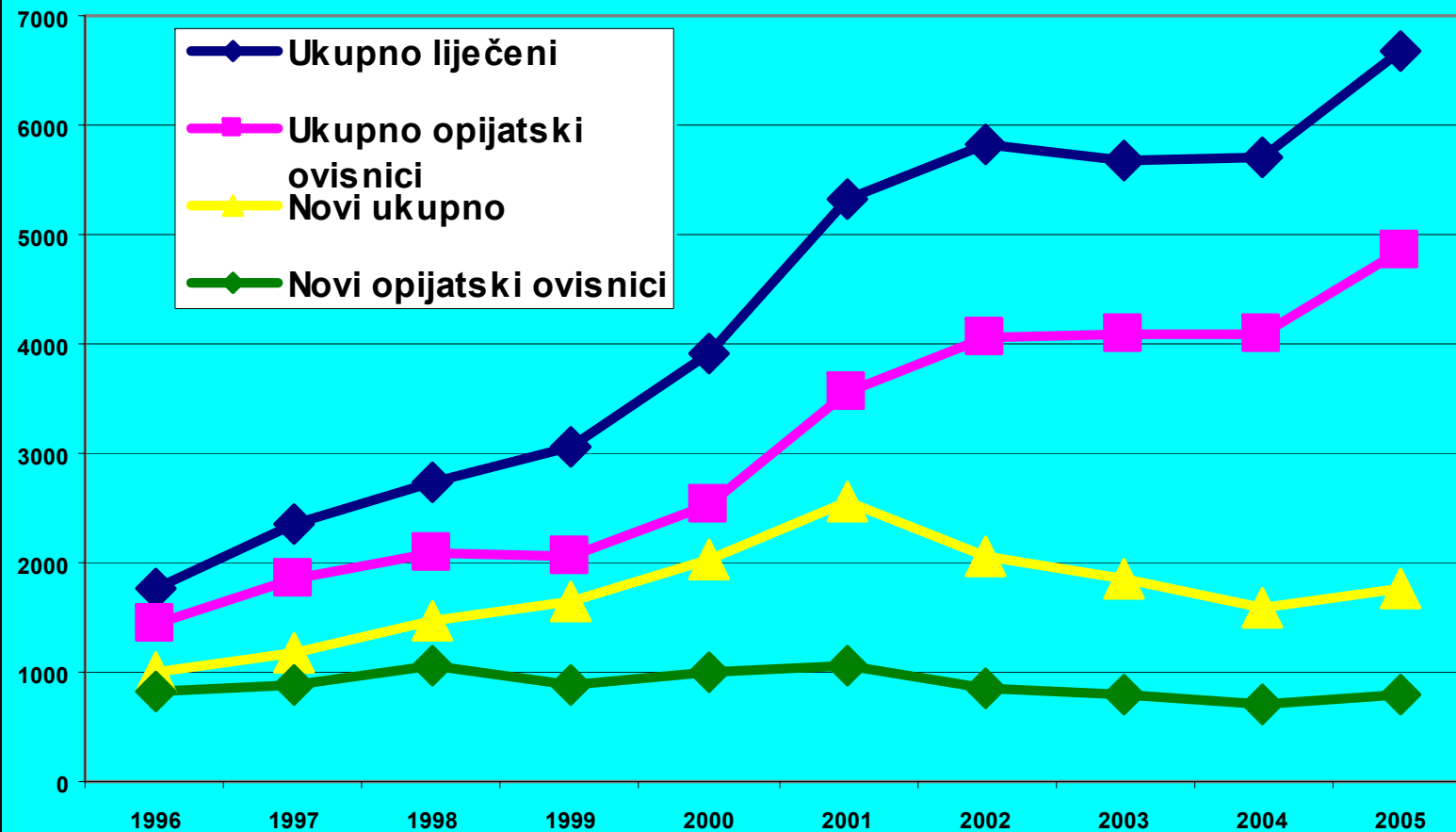
Početak suradnje sa zatvorskim sustavom Ministarstva pravosuđa i nekim nevladinim udrugama i organizacijama

Podaci se prikupljaju iz:

- bolnica
- specijalističko-konzilijarnih službi
- centara za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje ovisnika (županije/ZJZ)
- podaci se (zasad) ne prikupljaju iz nevladinih udruga i terapijskih zajednica

Kretanje broja osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Republici Hrvatskoj

Ukupno liječene osobe, ukupno opijatski ovisnici, novoregistrirani i novoregistrirani opijatski ovisnici u Hrvatskoj 1996-2005.

Kretanje broja osoba liječenih zbog zlouporabe droga u zdravstvenom sustavu

Godina	Ukupno liječeni	Ukupno opijati	Novi ukupno	Novi opijati
2000.	3.899	2.520	2.026	1.009
2001.	5.320	3.549	2.548	1.066
2002.	5.811	4.061	2.067	846
2003.	5.678	4.079	1.840	802
2004.	5.768	4.163	1.619	732
2005.	6.664	4.866	1.767	784

Način liječenja u 2005. godini.

Bolnički (broj hospitalizacija)	1.323
Centri	5.076
Ambulantno PKZ	1.388

Za sada bez podataka o frekvenciji ambulantnih dolazaka i broju i/ili vrsti svake intervencije

Bolnički liječeni u 2005/2004. godini

PB Vrapče	357 (27%)	334 (34%)
PB Jankomir	233 (18%)	184 (15%)
KB "Sestre milosrdnice"	184 (14%)	184 (15%)
sve ostale	549 (41%)	520 (42%)

Ambulantno liječeni u 2005/2004. godini

KB "Sestre milosrdnice"	1385 (21%)	1406 (26%)
Centar Split	787 (16%)	545 (10%)
Centar Zagreb	735 (14%)	287 (5%)
Centar Pula	660 (13%)	550 (10%)
Centar Varaždin	554 (11%)	458 (8%)
Centar Zadar	512 (10%)	485 (9%)
Centar Osijek	365 (7%)	311 (4%)
Centar Rijeka	303 (6%)	402 (7%)
svi ostali	1196	1357

OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U 2005. GODINI PREMA ŽUPANIJI PREBIVALIŠTA

	broj	stopa na 100.000 stanovnika 15-65g	opijati 100.000 stanovnika 15-65g
■ Istarska	659	515	463
■ Zadarska	494	465	452
■ Varaždinska	490	394	180
■ Šibensko-kninska	261	365	334
■ Grad Zagreb	1.835	341	250
■ Dubrovačko-neretvanska	237	295	217
■ Splitsko-dalmatinska	820	265	245
■ Republika Hrvatska	6.642	224	163
■ Primorsko-goranska	382	181	164
■ Međimurska	130	162	112
■ Brodsko-posavska	182	159	55

DOB I SPOL LIJEČENIH OSOBA U 2005. GODINI U REPUBLICI HRVATSKOJ

DOB	Opijati	Neopijati
< 14 god.	0 (0%)	10 (1%)
■ 15-19 god.	73 (2%)	647 (36%)
■ 20-24 god.	852 (18%)	801 (45%)
■ 25-29 god.	1.583 (33%)	172 (9%)
■ 30-34 god.	1.220 (25%)	46 (3%)
■ 35-49 god.	1.072 (22%)	88 (5%)
■ > 50 god.	34 (2%)	34 (2%)
Muškarci 5.568	Žene 1.096	(5,1:1)

Način upućivanja na liječenje 2005/2004. godine

	Opijati %	Ostalo %
■ osobno	<u>54/55</u>	19/11
■ obitelj/prijatelji	10/11	9/12
■ PZZ	<u>18/21</u>	3/4
■ Centar za socijalnu skrb	1/1	<u>16/21</u>
■ sud/uvjetna kazna/ policija	4/4	<u>37/46</u>
■ Bolnica/zdravstvena ustanova	2/2	1/2
■ Ostalo i nepoznato	11/6	15/4

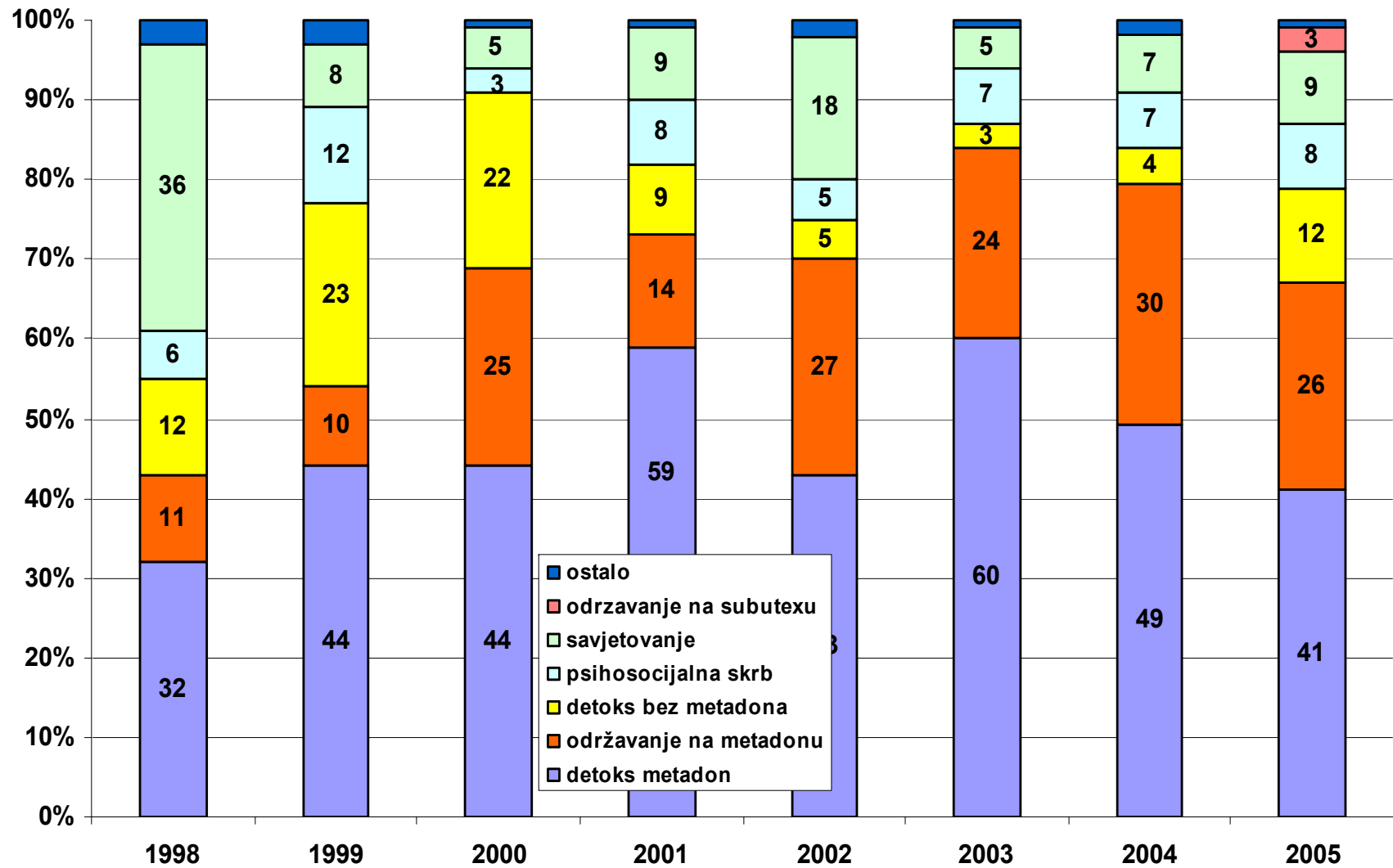
OSOBE LIJEČENE U 2005/2004. GODINI PREMA VRSTI PSIHOAKTIVNOG SREDSTVA

	2005.	2004.
■ opijati	4.866 (73%)	4.163 (72%)
■ kanabinoidi	1.448 (22%)	1.283 (22%)
■ sedativi i hipnotici	96 (1,4%)	108 (1,9%)
■ kokain	63 (0,9%)	24 (0,4%)
■ psihostimulatori	104 (2%)	111 (1,9%)
■ hlapljiva otapala	8 (0,2%)	10 (0,2%)
■ poliuporaba i		
■ ostale droge	79 (1,2%)	69 (1,1%)

OSOBE LIJEČENE 1997-2005. GODINE PREMA VRSTI PSIHOAKTIVNOG SREDSTVA

Godina	Opijati	Marihuana	Psihostimulatori	Ostalo
1997.	1866(85%)	130(6%)	22(1%)	174(8%)
1998.	2085(80%)	235(9%)	18(1%)	276(10%)
1999.	2057(70%)	595(20%)	49(2%)	248(8%)
2000.	2520(68%)	872(24%)	53(1%)	268(7%)
2001.	3067(63%)	1295(27%)	70(2%)	430(8%)
2002.	4061(70%)	1377(24%)	96(2%)	277(4%)
2003.	4087(72%)	1243(22%)	98(2%)	242(4%)
2004.	4163(72%)	1283(22%)	111(2%)	211(4%)
2005.	4866(73%)	1448(22%)	104(2%)	246(3%)

Način liječenja heroinskih ovisnika 1998-2005. godine

TIJEK OVISNOSTI U LIJEČENIH OSOBA U 2005. GODINI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ukupno za sve osobe

- prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva
  - 16.0 godina
- prosječna dob uzimanja glavnog sredstva
  - 18,9 godina
- prosječna dob i.v. uzimanja
  - 20.8 godina
- prosječna dob prvog javljanja na tretman
  - 24,5 godina
- prosječna starost
  - 28,3 godina

TIJEK OVISNOSTI U LIJEČENIH HEROINSKIH OVISNIKA 2005. GODINI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ovisnici o opijatima

- prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva
  - 16,0 godina
- prosječna dob prvog uzimanja heroina
  - 19,9 godina
- prosječna dob i.v. uzimanja
  - 20,8 godina
- prosječna dob prvog javljanja na tretman
  - 27,4 godina
- prosječna starost
  - 30,5 godina

Prosječna dob prvog javljanja na liječenje

<22 godine

Brodsko-posavska, Virovitičko-podravska, Vukovarsko-srijemska, Međimurska

<23 godine

Bjelovarsko-bilogorska, Osječko-baranjska

<24 godine

Krapinsko-zagorska, Karlovačka, Varaždinska, Koprivničko-križevačka,

<25 godina

Zagrebačka, Sisačko-moslavačka, Primorsko-goranska, Grad Zagreb

>25 godina

Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska, Požeško-slavonska, Splitsko-dalmatinska

OSNOVNE ZNAČAJKE LIJEČENIH OSOBA U 2005. GODINI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Vrijeme proteklo od prvog uzimanja
(glavnog sredstva) do dolaska na liječenje

- marihuana	3,8 godine
- psihostimulatori	5,1 godine
- opijati	7,5 godina
- sedativi	17,9 godina

Glavni povod početka uzimanja droga u 2005. godini

	Opijati	Neopijati
■ Znatiželja	23%	28%
■ Utjecaj vršnjaka ili partnera	28%	26%
■ Želja za zabavom	11%	15%
■ Želja za samopotvrđivanjem	6%	11%
■ Dosada	9%	8%
■ Problemi u obitelji	8%	5%
■ Psihički problemi	12%	5%
■ Ostalo	3%	2%

Kada su roditelji saznali (anamnestički)

	Opijati	Neopijati
■ U prvoj godini	13%	<u>37%</u>
■ Nakon jedne godine	17%	24%
■ Nakon 2-3 godine	<u>34%</u>	22%
■ Nakon 4+ godina	24%	8%
■ Roditelji ne znaju	10%	7%
■ Ostalo	2%	1%

Radni status liječenih osoba u 2005. godini

	Opijati	Neopijati
■ zaposleni	1.277 (27%)	271 (15%)
■ zaposleni povremeno	778 (16%)	139 (8%)
■ nezaposleni	2.150 (45%)	453 (27%)
■ učenici	96 (2%)	527 (31%)
■ studenti	165 (3%)	242 (14%)
■ umirovljenici	181 (4%)	18 (1%)
■ samostalni djelatnici	99 (2%)	6 (0)
■ ostalo	46 (1%)	28 (1%)

OBITELJSKI STATUS LIJEČENIH OSOBA U 2005. GODINI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Opijati Neopijati

■ živi sam	11%	4%
■ s primarnom obitelji	64%	85%
■ sa sekundarnom obitelji	13%	2%
■ s partnerom	9%	1%
■ u instituciji	2%	5%
■ beskućnik	0,1%	0
■ drugo	0,9%	3%

Popratne bolesti

- Sve je više dokaza o psihijatrijskim bolestima i poremećajima u ishodištu ili kao posljedica ovisnosti

Registar (opijati)	2003.	2004.	2005.
■ Psihopatološki poremećaj ličnosti	13.8%	11,6%	24,6%
■ Depresija	4.5%	3,9%	4,8%
■ Poremećaj ponašanja	0.7%	2.8%	6,4%
■ Shizofrenija	1.1%	1,0%	2,9%
■ PTSP	3.3%	2,5%	3,6%

Rizična ponašanja

Preboljele bolesti ili pozitivitet
(anamnestički u opijatnih ovisnika)

- hepatitis C	47,6%
- hepatitis B	17,6%
- HIV infekcija	0,7%

Rizična ponašanja

Dijeljenje igala i šprica u životu

	2002.	2003.	2004.	2005.
da	71.5%	70.4%	71.5%	71,3%

Dijeljenje igala i šprica u posljednjih mjesec dana

	2002.	2003.	2004.	2005.
da	38.6%	33.1%	28.6%	23,0%

Liječene ovisnice koje imaju djecu u 2005. godini

	Ima djecu	Trudnoća u tijeku
Opijati	26%	1%
Kanabinoidi	3%	0,1%
Sedativi	46%	2%
Kokain	1%	1%

Liječene osobe sa sudskim problemima u 2005. godini

	Opijati	Neopijati
■ Bez sudskih problema	3000(62%)	879(49%)
■ Nepoznato	711(14%)	251(14%)
■ Sa sudskim problemima	1155(24%)	668(37%)

Sadašnji sudski problemi liječenih osoba u 2004. godini

	Opijati	Neopijati
	%	%
■ Obvezno liječenje	13	66
■ Istraga	8	10
■ Proces u tijeku	35	13
■ Uvjetna kazna	21	5
■ Očekivanje presude	14	2
■ Pritvor	3	1
■ Zatvor	7	3

Recidivizam (raniji sudski problemi u onih koji sada imaju problema sa sudom)

	Opijati	Neopijati
Sadašnji sudski problemi	1155	668
Od toga imalo sudske probleme ranije	854 74%	204 31%

PODACI O SMRTIMA OVISNIKA 1998-2005.

1998.	43
1999.	63
1999.	63
2000.	75
2001.	78
2002.	86
2003.	95
2004.	108
2005.*	97*

Izvor podataka: DEM-2 do 2005.

UZROCI SMRTI OVISNIKA

	2005.	2004.	2003.
PREDOZIRANJE	74(77%)	81(75%)	56(59%)
SAMOUBOJSTVO	4 (3%)	5(4%)	9(9%)
NESREĆE	-	6(6%)	8(8%)
INTOKSIKACIJA	1(1%)	2(2%)	2(2%)
OSTALO	9(7%)	10(9%)	10(11%)
NEPOZNATO	9(10%)	4(4%)	10(11%)
UKUPNO	97(100%)	108(100%)	95(100%)

SMRTI OVISNIKA U 2004. GODINI PREMA ŽUPANIJI PREBIVALIŠTA

ŽUPANIJA	N	%
GRAD ZAGREB	32	33%
SPLITSKO-DALMATINSKA	18	19%
PRIMORSKO-GORANSKA	13	14%
ISTARSKA	9	9%
OSTALO	34	22%

PRIJE ZAKLJUČKA

U Hrvatskoj djeluje 20 centara za prevenciju ovisnosti u zavodima za javno zdravstvo

U 2005. godini zbrinuli su 5.112 osoba

Obavili su

.....62.000 posjeta

....3.600 prvih intervjua

....20.000 pregleda

PRIJE ZAKLJUČKA

Obavili su ....

...25.000 individualnih savjetovanih
tretmana

...9.600 psihijatrijskih obrada

...7.000 individualnih psihoterapija

...4.600 socijalnih intervencija

...16.500 testiranja urina na droge...

ZAKLJUČNO

Broj osoba koje su liječene zbog zlouporabe droga u Hrvatskoj povećao se u odnosu na prethodnu godinu za 13%, poglavito zahvaljujući boljoj i stabilnijoj mreži centara za prevenciju ovisnosti

Od prvog uzimanja droga do početka liječenja i nadalje protječe nedopustivo puno vremena

Obitelj (roditelji) kasno uočava ovisnost

Visok je kriminalni recidivizan opijatnih ovisnika

Nužno je i dalje poboljšavati funkcioniranje sustava za liječenje i povećati pridobivanje dosada neliječenih

Podržati programe koji pridonose kontroli rizičnih ponašanja (harm-reduction)

Osnažiti povezanost službi koje se bave rizičnom populacijom mladih

Razraditi programe poslijepenalnih prihvata

Što su najvažnija područja djelovanja

- Zakonska regulativa i provedba u svim sektorima
- Programi u školama
- Zdravstvena i socijalna politika i mjere
- Mediji
- Programi u zajednici

Mreža potpore i
terapijske
podrške te
usklađeni
programi
prevencije, to
možemo zajedno
i nadalje - ne
spektakularno,
ali uporno i
profesionalno

